

[Justitsministeren.]

Love ændret. Da Ændringerne bør foretages ud fra samme Principper, er det fundet mest praktisk at samle det hele i et enkelt Lovforslag i Stedet for at fremsætte et halvt Hundrede Lovforslag.

Den nugældende Ordning med Hensyn til Fortabelse af eller Udelukkelse fra Rettigheder som Følge af Straf har i Hovedsagen sit Grundlag i Bestemmelserne om Frakendelse af de borgerlige Rettigheder i Straffeloven af 15. April 1930, der traadte i Kraft den 1. Januar 1933.

Det kan synes noget paafaldende, at det skal være nødvendigt allerede nu efter 6 Aars Forløb at stille Forslag om en gennemgribende principiel Ændring af disse Regler. Om Grundene hertil er der gjort udførligt Rede i Udvalgsbetænkningen og i Bemærkningerne til Lovforslaget. Inden jeg nærmere omtaler de vigtigste af disse Grunde, skal jeg fremhæve, at den Ordning, der blev gennemført ved Straffeloven af 1930, hvorefter Tab af borgerlige Rettigheder som altovervejende Regel blev knyttet til, om vedkommende ved Dom var frakendt disse Rettigheder, vel i sin Form var ny, men principielt ikke betød nogen Fravigelse af den ældre Rets Regler, hvorefter det afgørende for Spørgsmaalet om Rettighedsfortabelse var, om vedkommende ved Dom var kendt skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling. Straffelovens § 78 foreskriver nemlig udtrykkeligt, at Frakendelse af de borgerlige Rettigheder, naar visse Betingelser navnlig med Hensyn til Straffens Art og Størrelse er opfyldt, skal ske og kun skal ske, naar domfældte findes at have gjort sig skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling. Det ved Straffeloven af 1930 indførte Frakendelsesinstitut tilsigtede altsaa kun en teknisk Forbedring af de hidtil gældende Regler om Rettighedsfortabelse som Følge af Straf for vanærende Handlinger. Man søgte at fjerne den Usikkerhed og Uensartethed, der var en Følge af, at det før Straffeloven af 1930 ikke af selve Dommens Indhold kunde ses, om det paadømte Forhold maatte anses for vanærende i den offentlige Mening, men Skønnet herover i hvert enkelt Tilfælde var overladt til den Myndighed, under hvilken Spørgsmaalet om Udøvelse af vedkommende Rettighed henhørte. Det er altsaa for saa vidt ikke et blot 6 Aar gammelt Retsinstitut, men en Retsordning, der har sine Rødder langt, langt tilbage i forrige Aarhundrede, som nu foreslaas ophævet og erstattet med Bestemmelser affattet efter helt andre Principper.

Naar man har ønsket at forlade denne Ordning, som jo fra saa mange Sider har været kritiseret, er det af flere Grunde. For det første har Erfaringerne i de forløbne Aar vist, at det ved Straffeloven af 1930 gjorte Forsøg paa Forbedring af de gældende Regler ikke har haft den tilsigtede Virkning, men tværtimod har medført, at Ulemperne ved den gældende Ordning traadte skarpere frem. Naturligvis har Henlæggelsen til Domstolene af Afgørelsen af, hvorvidt der foreligger en vanærende Handling, medført noget større Ensartethed i Bedømmelsen heraf, men der er dog stadig et ikke ubetydeligt Grænseomraade af mindre væsentlige kriminelle Handlinger: Smaatyverier, mindre Underslæb, f. Eks. med Hensyn til Ting købt paa Afbetaling, smaa Plattenslagerier, o. s. v., hvor der stadig hersker betydelig Usikkerhed i Praksis, ligesom der heller ikke er Enighed om, hvorvidt det ved Afgørelsen af, om en Handling er vanærende eller ej, er berettiget at følge Straffelovens Individualiseringstendens, saaledes at der f. Eks. tages Hensyn til Gerningsmandens Ungdom eller til, om det er første Gang han forbryder sig. Navnlig har der hersket betydelig Usikkerhed, som alle ved, med Hensyn til Spørgsmaalet om Frakendelse af de borgerlige Rettigheder, naar der i øvrigt blev givet betinget Dom.

Uanset at denne Uensartethed og Usikkerhed i Praksis ogsaa gjorde sig gældende før 1930, endda i videre Omfang, saa er disse Ulemper blevet langt mere fremtrædende i de senere Aar efter Straffelovens Ikrafttræden, idet den Omstændighed, at hver eneste Dom i hvert enkelt Tilfælde udtrykkeligt tager Stilling til Spørgsmaalet om, hvorvidt de borgerlige Rettigheder skal frakendes, og for hvor langt Tidsrum, gør, at Sammenligningsgrundlaget bliver langt større og umiddelbart tilgængeligt for Offentligheden i hver eneste Sag. Medens Henlæggelse af Afgørelsen til Domstolene altsaa ikke har skabt den Klarhed, som man havde ventet, saa har det omvendt vist sig, at den Omstændighed, at det gennem Dommen bringes til hele Offentlighedens Kundskab, at domfældte har begaaet en i den offentlige Mening vanærende Handling og derfor er blevet frakendt de borgerlige Rettigheder for et eller andet Tidsrum, har meget uheldige Virkninger. For adskillige Lovovertrædere og navnlig for dem, der ikke før har været i Konflikt med Loven, virker Frakendelsen af de borgerlige Rettigheder som en Æresstraf, der paalægges dem ud over og efter, at de har afsonet Fængsels-